

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

EWL våldtäktsbarometer 2013

Sexuellt våld mot kvinnor är en av de mest brutala formerna av könsrelaterat våld och samtidigt ett väldigt tabubelagt ämne. Forskning visar att en majoritet av sexualbrotten förblir dolda och ouppklarade.

Våldtäkt är kriminaliserat enligt alla nationella lagstiftningar i EU, men definitionen av våldtäkt varierar. I många EU-länder har utvecklingen under de senaste decennierna gått från en tvångsbaserad definition med krav på bevis för att offret gjort motstånd, mot att definitionen är en sexuell handling som begåtts mot en icke samtyckande person. Det finns forskning som belyser denna form av mäns våld mot kvinnor men det är fortfarande en "försummad fråga" (Kelly & Regan).¹ Officiella uppgifter om sexuellt våld är svåra att hitta i många länder och studier om förekomsten av våld mot kvinnor i allmänhet är få när det gäller just sexuellt våld. I de flesta europeiska länder finns det dessutom få eller inga hjälpinsatser för kvinnor som utsatts för våldtäkt.

EWL:s våldtäktsbarometer vill på ett enkelt sätt åtgärda detta. Barometern graderar länderna utifrån två kriterier: lagstiftning om våldtäkt och förekomst av data. Uppgifterna baseras på en utvärdering genomförd av de experter som ingår i EWL:s observatorie om våld mot kvinnor.²

Sammanfattning av resultaten

1. Lagstiftning

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpande av våld mot kvinnor (Istanbulkonventionen) antogs 2011 och ratificeras för närvarande av EU:s medlemsländer. Den fastställer minimikrav för definitioner av sexuellt våld och våldtäkt i nationella lagstiftningar (artikel 36). EWL har undersökt i vilken grad dessa definitioner uppfylls.

Av de 32 länder som granskats³, har endast 5 länder lagstiftning som motsvarar Istanbulkonventionens definition. EWL anser att Nederländernas och Storbritanniens lagstiftningar stämmer bäst överens med definitionen i Istanbulkonventionen, medan Irland, Italien och Turkiet endast uppfyller minimikraven. 21 av länderna har en lagstiftning som bör förbättras. Ländernas lagstiftning brister främst p.g.a. sin avsaknad av samtyckesreglering.

I 6 av länderna menar experter att lagarna i deras land är långt ifrån överensstämmande med minimikraven (Bulgarien, Ungern, Litauen, Malta, Serbien och Ukraina). I dessa länder förekommer referenser till sexuell moral (Ungern), definitioner av våldtäkt som ett brott mot "familjens frid och heder" (Malta), möjligheten för gärningsmannen att undvika straff om

¹ Study to identify and map existing data and resources on sexual violence in the EU. The study was commissioned by EIGE and was carried out by the European Women's Lobby in 2011

² <http://www.womenlobby.org/spip.php?rubrique220&lang=en>

³ 32 countries are reviewed: 26 EU Member States (Slovakia's result is missing) plus Croatia, Iceland, Macedonia, Serbia, Turkey and Ukraine

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

han gifter sig med kvinnan innan domen utfärdats (Bulgarien) och brist på kriminalisering av våldtäkt inom äktenskapet (Litauen).

2. Uppgifter om kvinnor som utsatts för våldtäkt

Datainsamling är globalt sett oerhört knapp. Med få undantag är information om antalet anmälda våldtäkter mot kvinnor obefintlig. Polis och rättsväsende samlar ofta inte in data uppdelat på kön. Barometern visar att endast två länder, Tyskland och Slovenien, samlar in könsuppdelad statistik samt uppgifter om förhållandet mellan förövare och offer. I 8 länder, är de insamlade uppgifterna könsuppdelade men innehåller bara uppgifter om offren, medan 18 länder inte har några uppgifter alls som inhämtats av polis och rättsväsende. I 4 länder (Frankrike, Island, Italien och Nederländerna) samlas uppgifter om sexuellt våld och våldtäkt in genom officiella undersökningar.

Man uppskattar att minst 90 % av alla våldtäkter aldrig redovisas, och för de 10 % som redovisas till officiella rapporteringssystem finns det ett starkt behov av förbättring.

3. Användbara kontakter och tjänster

Barometern inkluderar också kontakter dit offer/överlevande kan vända sig i varje land. Bristen på tillgängliga tjänster är uppenbar. I de flesta länder (18), finns det inga specifika tjänster och/eller särskilda hjälplinjer för kvinnor som utsatts för våldtäkt. Resurser för att hjälpa kvinnor som utsatts för våldtäkt är i bästa fall otillräckliga och i värsta fall obefintliga. I alla EU-länder efterlyser experter mer resurser. För att säkerställa lättillgängligt stöd, hjälp och skydd krävs att frågan prioriteras av nationella regeringar.

Dessa brott pågår runt om i Europa just nu. Därför måste vi agera!

Barometerens syfte

EWL hoppas att deras våldtäktsbarometer kommer att användas som ett verktyg för att uppnå Istanbulkonventionens krav på förebyggande arbete, skydd och rättvisa för kvinnor. Det arbete EWL och EWL:s observatorie bedriver syftar till att bekämpa dessa utbredda kränkningar av kvinnors mänskliga rättigheter. Våldtäkt är bara ett exempel på de rättigheter män tar sig, individuellt och kollektivt, för att säkra sin makt över kvinnor. Det slutliga målet med EWL:s arbete är att bidra till ett samhälle där mäns våld är oacceptabelt.

Agera mot våldtäkt! Använd Istanbulkonventionen!

European Women's Lobby (EWL) är EU:s största paraplyorganisation för kvinnoorganisationer med fler än 2500 organisationer. De arbetar för att främja kvinnors rättigheter och jämställdhet i EU. Läs mer: www.womenslobby.org

EWL och Europarådet har gått samman i detta projekt som syftar till undertecknande, ratificering och implementering av Istanbulkonventionen i Europa. Läs mer: www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/default_en.asp

EWL:s våldtäktsbarometer som pdf: www.womenlobby.org/Publications/Reports/article/2013-ewl-barometer-on-rape-report

Arbetet med våldtäktsbarometern stöds av **Friedrich Ebert Stiftung Foundation – EU Office.**